

" Waterkwaliteit en visbestand in de waterloop de Martjevaart anno 2023 "

1. Inleiding

De Martjevaart is een waterloop gelegen in het IJzerbekken in West-Vlaanderen.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Martjevaart is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden deze klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2022 voor de fysisch-chemische resultaten en 2021 voor de biologische. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor de Martjevaart in 2015 "slecht", net zoals in 2022.

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "slecht", en evolueerde in 2021 naar "ontoereikend".

b) Toekomstperspectieven

b1) Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn, zoals beschreven in de visie (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/andere-gebieden/martjevaart>), vooral generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven. Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.

b2) De Martjevaart heeft als gebiedsprioritering klasse 6: gebied waar de goede ecologische toestand nog niet bereikt wordt in 2033, maar waar wel een vooruitgang beoogd wordt via generieke maatregelen (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/ijzerbekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen>).

3. Afvissingen

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bemonsterde de Martjevaart in 2019 op drie locaties.

Tabel 3 geeft de situering weer van de staalnameplaatsen in het IJzerbekken.

De drie nummers van de staalnameplaatsen voor de Martjevaart zijn 22130100 ; 22130150 en 22130150B.

Tabel 6 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties (met * elektrisch, + fuiken, X beide methoden).

Tabel 7 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N = aantal).

Tabel 8 geeft een overzicht weer van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

De Martjevaart werd dus op drie locaties bemonsterd.

In totaal ving men volgende 8 vissoorten: baars, blankvoorn, brasem, gibel, karper, kolblei, rietvoorn en winde.

Op de meest stroomopwaartse locatie ving men geen enkele vis. Met een bodem van beton en stenen en weinig natuurlijke schuilplaatsen is het een slechte biotoop voor vissen. De index krijgt dan ook de score 0 wat overeenkomt met de waardebeoordeling 'slechte kwaliteit'.

In 2013 werd hier alleen blauwbandgrondel gevangen en de index scoorde dus ook de 'slechte kwaliteit'.

De meer stroomafwaarts gelegen locatie, biedt een iets beter biotoop.

Men ving er zes soorten, maar in lage densiteiten. De basiskwaliteitsnorm voor de zuurstofconcentratie van 6 mg/l werd niet gehaald en bedroeg maar 4,56 mg/l tijdens deze bemonstering .

Opmerkelijk was dat men hier in 2013 liefst 14 vissoorten ving waaronder de kleine modderkruiper. Het was toen de eerste keer dat die soort er werd gevangen en dat terwijl men op het moment van de bemonstering slechts een zuurstofconcentratie van 2,6 mg/l vaststelde. Dit zijn geen waarden waarbij een stabiele visstand kan worden gewaarborgd.

De index in 2019 scoort met een waarde van 0,45 een 'matige kwaliteit', wat lager is dan in 2013 maar wel in dezelfde categorie (zie Tabel 8). Deze locatie was ook geselecteerd voor bittervoorn in het kader van de Habitatrictlijn. Aangezien men geen bittervoorn ving, werd een bijkomend punt in de nabijheid (22130150B) bemonsterd. Hier ving men vijf soorten maar geen bittervoorn. De EQR behaalde hier 0,4 en is dus van 'ontoereikende kwaliteit'.

Besluit :

In het huidige Vlaams vismeetnet zijn er twee locaties gelegen op de Martjevaart. Deze locaties zijn gelegen te Lo-Reninge en Langemark-Poelkapelle. De laatste bemonsteringen dateren van 2019.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, oktober 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2023-2024 , vraag nr. 1070 van 21 september 2023 } .

Tabel 3: Situering van de staalnameplaatsen in het IJzerbekken.

Nummer	X	Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
01222100	35647	187987	GROTE BEVERDIJKVAART	Lo-Reninge	nabij Slogatbrug
01422100	40522	197773	GROTE BEVERDIJKVAART	Diksmuide	Karpelbrug
21121150	40719	176212	KEMMELBEEK	Ieper	Elverdinge, aan Veurnseweg
21121400	39198	184526	KEMMELBEEK	Lo-Reninge	ter hoogte van de monding in de IJzer
21121400B	39224	183739	KEMMELBEEK	Lo-Reninge	aan de Broekstraat
22130100	47066	178953	MARTJEVAART	Langemark-Poelkapelle	achter fabriek aan de Boezingenstraat
22130150	42887	183370	MARTJEVAART	Lo-Reninge	achter kasteel van Merkem
22130150B	43187	182958	MARTJEVAART	Lo-Reninge	tussen de velden
23030100	26021	178440	HEIDEBEEK	Poperinge	/
23110100	26150	179533	IJZER	Poperinge	ter hoogte van Kruisstraat, grens Frankrijk
23110300	27264	180335	IJZER	Poperinge	ter hoogte van Dode IJzer
24223050	59151	192276	HANDZAMEVAART	Torhout	Spanjaard

Tabel 6: Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten (N) op de verschillende locaties (met * elektrisch, + fuiken, X beide methoden).

Nummer	jaar	alver	baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	brasem	driedoornige stekelbaars	giebel	karper	kleine modderkruiper	kolblei	kopvoorn	paling	pos	rietvoorn	riviergrondel	snoek	snoekbaars	tiendoornige stekelbaars	vetje	winde	zeelt	Totaal
01222100	2019		*			*		*								*	*							*	8
	2013	+	X		*	X		X	*	X		X	X	X	X	X	X		*	+		+		*	15
01422100	2019		*			*			*			*			*	*						*		*	7
	2013		*			*			*			*			*	*	*							*	5
21121150	2019			*					*						*			*			*				2
	2013			*					*						*			*			*				5
21121400	2019		*			*	*		*			*	*		*	*	*	*					*	*	4
	2013		*	*	*	*	*	*	*	*		*	*		*	*	*	*					*	*	16
22130150	2019		*			*	*	*	*			*	*		*	*	*	*					*	*	6
	2013		*	*		*	*	*	*	*		*	*		*	*	*	*				*	*	*	14
23030100	2019			*			*		*			*	*	*	*	*	*	*							7
	2013		*	*			*		*	*		*	*	*	*	*	*	*							9
23110100	2019		*	*	*	*					*	*	*	*	*	*	*	*							10
23110300	2019		*	*	*	*			*		*	*	*	*	*	*	*	*					*	*	10
	2013	*	*	*	*	*	*		*		*	*	*	*	*	*	*	*	*			*	*	*	16
24223050	2019			*		*	*	*	*					*	*	*	*	*			*				5
	2013			*		*	*	*	*					*	*	*	*	*			*				5

Tabel 8: Overzicht van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

Nummer	Waterloop	Waterlichaamnummer	Jaar	EQR	Appreciatie
01222100	GROTE BEVERDIJKVAART	VL11_13	2013	0,58	matig
			2019	0,60	matig
01422100	GROTE BEVERDIJKVAART	VL11_13	2013	0,47	matig
			2019	0,48	matig
21121150	KEMMELBEEK	L107_10	2013	0,43	matig
			2019	0,20	slecht
21121400	KEMMELBEEK	VL05_2	2013	0,55	matig
			2019	0,45	matig
21121400B	KEMMELBEEK	VL05_2	2019	0,45	matig
22130100	MARTJEVAART	L111_1001	2013	0,2	slecht
			2019	0	slecht
22130150	MARTJEVAART	VL11_10	2013	0,58	matig
			2019	0,45	matig
22130150 B	MARTJEVAART	VL11_10	2019	0,40	ontoereikend
23030100	HEIDEBEEK	VL05_4	2013	0,6	matig
			2019	0,37	ontoereikend
23110100	IJZER	VL08_7	2019	0,6	matig
23110300	IJZER	VL08_7	2013	0,55	goed
			2019	0,55	matig
24223050	HANDZAMEVAART	L111_1044	2013	0,4	ontoereikend
			2019	0,33	ontoereikend

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Martjevaart	42887/183370	achter kasteel van Merkem	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	baars	2.00	58.80
Martjevaart	42887/183370	achter kasteel van Merkem	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	blankvoorn	13.00	557.80
Martjevaart	42887/183370	achter kasteel van Merkem	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	brasem	3.00	32.40
Martjevaart	42887/183370	achter kasteel van Merkem	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	kolblei	1.00	59.20
Martjevaart	42887/183370	achter kasteel van Merkem	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	rietvoorn	1.00	32.60
Martjevaart	42887/183370	achter kasteel van Merkem	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	winde	4.00	121.60
Martjevaart	43187/182958	Tussen de velden	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	baars	1.00	17.20
Martjevaart	43187/182958	Tussen de velden	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	blankvoorn	10.00	450.70
Martjevaart	43187/182958	Tussen de velden	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	gjeibel	4.00	98.90
Martjevaart	43187/182958	Tussen de velden	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	karper	1.00	71.10
Martjevaart	43187/182958	Tussen de velden	Houthulst	West-Vlaanderen	Ijzerbekken	2019	winde	18.00	669.00